

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноваційних освітніх технологій

Кафедра адміністративного права та судочинства

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни: «Актуальні питання адміністративного права та процесу»
на тему: «Адміністративно-правове забезпечення
дистанційного навчання в Україні»

Студентка групи ПРзм-11

Кривецька Інна Тарасівна

Керівник: д.ю.н., проф. Кравчук М.Ю.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS__

Члени комісії _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	5
1.1. Поняття та ознаки дистанційного навчання.....	5
1.2. Історичний розвиток дистанційної освіти в Україні.....	9
1.3. Правове регулювання дистанційної освіти: міжнародний та національний досвід.....	11
Висновки до розділу 1.....	13
РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	15
2.1. Повноваження органів виконавчої влади у сфері освіти.....	15
2.2. Адміністративні процедури у сфері організації дистанційного навчання.....	17
2.3. Ліцензування, акредитація та контроль за дистанційною освітою.....	20
Висновки до розділу 2.....	22
РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	24
3.1. Проблеми правозастосування у сфері дистанційної освіти.....	24
3.2. Прогалини у законодавстві та шляхи їх усунення.....	25
3.3. Пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання.....	27
Висновки до розділу 3.....	28
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Обираючи дану тему, відразу вбачала її актуальність у тому, що дистанційне навчання/освіта як ефективний інструмент забезпечення доступу до якісного навчання є особливо важливим, потрібним в умовах надзвичайних ситуацій, таких як пандемія COVID-19 та правовий режим воєнного стану, у якого українці живуть від початку повномасштабного російського вторгнення. Поруч із тим, законодавча база, яка регулює процес дистанційного навчання, досі залишається фрагментарною, а також містить чисельні прогалини, не завжди відповідаючи практичним потребам освітніх закладів.

У контексті євроінтеграційного курсу нашої держави, виникла потреба в гармонізації національного освітнього законодавства із європейськими стандартами, що відповідно потребує комплексного наукового аналізу адміністративно-правового регулювання дистанційної освіти/навчання та розробки практичних рекомендацій щодо його вдосконалення.

Стан наукового дослідження. Ще донедавна ця тема була зовсім неактуальною та малодослідженою. Але виклики сучасного світу породжують потребу у глибоких наукових дослідженнях та пошуку шляхів вирішення проблем, котрі постають перед дистанційним навчанням. Так, даною проблемою цікавилися Биков В., Гнатюк О., Гращенко І., Дем'янук А., Карпенко М., Кокарева А., Кухаренко В., Лавро О., Ладогубець Н., Литвинова С., Мельник Н., Панько Д., Полат Е., Нестеренко С., Олійник В., Фурманенко І., Хмурова В., Хуторський А., Яремчук Н. та інші.

Метою курсової роботи виступає аналіз особливостей адміністративно-правового регулювання дистанційного навчання в Україні, виявлення існуючих проблем та формулювання пропозиції стосовно його вдосконалення з урахуванням сучасних викликів, у тому числі, й воєнного стану, та європейських підходів.

Відповідно до вказаної мети слід вирішити наступні **завдання**:

- ✓ розглянути поняття та ознаки дистанційного навчання;
- ✓ прослідкувати історичний розвиток дистанційної освіти в Україні;
- ✓ проаналізувати правове регулювання дистанційної освіти: міжнародний та національний досвід;
- ✓ з'ясувати повноваження органів виконавчої влади у сфері освіти;
- ✓ охарактеризувати адміністративні процедури у сфері організації дистанційного навчання;
- ✓ розглянути ліцензування, акредитацію та контроль за дистанційною освітою;
- ✓ з'ясувати проблеми та перспективи удосконалення адміністративно-правового забезпечення дистанційного навчання та запропонувати пропозиції щодо його удосконалення.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації дистанційного навчання в системі освіти України.

Предметом дослідження виступають адміністративно-правові норми, механізми та форми державного управління у сфері дистанційного навчання.

Структура курсової роботи. Курсова робота складається зі вступу, трьох розділів, до яких входять дев'ять підрозділів, висновку та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 34 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Поняття та ознаки дистанційного навчання

Розпочинаючи дослідження поняття «дистанційного навчання», зауважимо, що сучасне його розуміння сформувалося відносно нещодавно, тому ця форма освіти спирається на кращі методичні/педагогічні практики/методики, напрацьовані провідними освітніми установами не лише України, але й усього світу. Дана форма навчання активно використовує інноваційні інформаційно-освітні технології, що відповідають актуальним потребам як системи освіти, так і суспільства загалом.

Дослідники звертають увагу на те, що темпи дистанційного навчання постійно зростають. Так, згідно результатів всеукраїнського опитування стосовно стану використання технологій дистанційного навчання у закладах вищої освіти України (надалі – ЗВО), кожний такий заклад заінтересований у виході на ринок надання послуг «дистанційного навчання» [1, с. 80]. Послуги ж «дистанційного навчання» у США та європейських країнах оцінюються мільярдами доларів.

Гращенко І. та Хмурова В. звертають увагу на те, що «дистанційну форму навчання інколи ототожнюють із заочною формою освіти, проте перша передбачає постійну самоосвіту та роботу із засвоєння знань, постійний контакт з викладачами та іншими здобувачами вищої освіти, а інша – спілкування з викладачем лише декілька разів на рік» [2, с. 136].

Зазначимо, що в науковій/педагогічній літературі часто можна зустріти вживання термінів «дистанційна освіта» та «дистанційне навчання» як поняття-синоніми. Проте, слід звернути увагу, що ці два поняття значно різняться між собою.

Розглянемо наукові тлумачення щодо досліджуваного поняття. Так, Гнатюк О.В. посилаючись на наукові думки відомих вчених, під

«дистанційним навчанням» вбачає «навчання, в якому суб'єкти перебувають на відстані, реалізуючи освітній процес за сприянням засобів телекомунікацій» [3]. Якщо звернутися до Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, то там знаходимо визначення «дистанційна освіта», під якою розуміється «форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується, в основному, за технологіями дистанційного навчання» [4]. Визначення ж дистанційного навчання дана Концепція не дає.

Погоджуємося із думкою молодих науковців, що «дистанційне навчання є не лише викликом сьогодення, але і основою для значного оновлення форм, методів та принципів вищої освіти. Саме дистанційна організація навчання впливає на характер взаємодії між методами навчання, джерелами інформації та освітніми структурами, і звісно ж на зміни взаємодії між освітніми суб'єктів, час навчання, хід і місце розташування» [1, с. 81].

Власне широко впроваджуватися у школах та інших закладах освіти дистанційне навчання почало із поширенням коронавірусної інфекції. І на сьогодні в Україні, коли триває неоголошена війна, питання дистанційного навчання продовжує набувати ще більшої актуальності.

Науковці дедалі більше продовжують працювати над дослідженням даного поняття. Так, за Биковим В. його можна поділити на три основних типи:

1. Власне дистанційне навчання, яке на думку науковця, є особливим форматом організації освітнього процесу, в якому навчальна взаємодія між учасниками здебільшого відбувається поза межами традиційного освітнього середовища, тобто незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження.

2. Класичне/традиційне дистанційне навчання, для якого є характерною взаємодія між учнями та викладачами відбувається не одночасно/асинхронно, а за допомогою передачі навчальних матеріалів, що здійснюється через телефонний/телеграфний/поштовий зв'язок.

3. Електронне дистанційне навчання (скорочено – е-ДН) передбачає як одночасну/синхронну, так і неодноразову/асинхронну індивідуалізовану взаємодію між учасниками освітнього процесу з використанням цифрових

технологій/Інтернету та інших засобів електронної комунікації для доставки навчального контенту [5, с. 98-99].

На підставі наукових точок зору та Концепції розвитку дистанційної освіти в Україні, виділимо наступні ознаки дистанційного навчання (табл.1.1.).

Таблиця 1.1. Ознаки дистанційного навчання
(сформовано автором на основі проведеного дослідження)

Ознака ДН	Характеристика
Актуальність	Використання новітніх засобів зв'язку та можливостей Інтернету для задоволення потреб сучасної освіти
Адаптивність	Модульна структура дистанційної освіти, що дозволяє створити програму, яка відповідає потребам студентів
Зручність та мобільність	Студенти можуть обирати найзручніший для себе режим навчання, що сприяє максимальній ефективності
Інтерактивність	Використання інтерактивних програм для зворотного зв'язку та підтримки, що неможливо в традиційних системах
Гнучкість	Студенти можуть отримувати матеріали, що відповідають їхньому рівню знань та потребам
Індивідуалізація	Студенти можуть налаштувати навчання відповідно до своїх потреб, обираючи порядок вивчення предметів
Технологічність	Сучасні інформаційні технології дозволяють інтегрувати студентів у глобальний інформаційний простір
Доступність	Економія часу та коштів завдяки меншій потребі в навчальних приміщеннях та вільному доступу до матеріалів
Самовдосконалення	Студенти розвивають самостійність, використовують новітні технології, що підвищує їхню мотивацію до навчання

Продовж. табл. 1.1.

Швидкість отримання інформації	Можливість швидкого отримання великих обсягів навчального матеріалу без географічних обмежень
Економічність	Раціональне використання навчальних приміщень та технічних засобів, що знижує витрати закладів освіти
Паралельність	Дистанційне навчання можна поєднувати з професійною діяльністю або навчанням в інших закладах
Інформаційна забезпеченість	Студенти мають доступ до всіх необхідних матеріалів в електронному вигляді через сервери закладів освіти та інтернет-ресурси
Якість навчання	Якість дистанційного навчання має бути на рівні очного, що досягається за допомогою сучасних навчальних матеріалів
Об'єктивність оцінювання	Оцінка знань студентів здійснюється об'єктивно, за допомогою програм на основі сучасних комп'ютерних технологій
Дуальна освіта	Можливість поєднувати теоретичні знання з практичними, відвідуючи підприємства, незважаючи на місцезнаходження

Таким чином, дистанційне навчання виступає гнучким та сучасним підходом до освіти, котрий здатен забезпечити доступність знань, індивідуалізацію процесу навчання та ефективне використання новітніх технологій. Завдяки використанню сучасних комунікаційних засобів та електронних ресурсів, здобувачі освіти можуть отримувати матеріали в зручний для них час, без обмежень за географією. Це сприяє підвищенню мотивації до навчання, розвитку самостійності/самовдосконалення. Застосування інтерактивних технологій та можливість поєднувати навчання з професійною

діяльністю робить дистанційну освіту актуальним і ефективним вибором для здобуття вищої освіти. Поруч із тим, для забезпечення високої якості навчання важливо, щоб навчальні матеріали були актуальними, інтегрованими з новітніми технологіями і відповідали потребам здобувачів освіти.

1.2. Історичний розвиток дистанційної освіти в Україні

Досліджуючи питання дистанційної освіти в Україні, не можна оминати увагою й історичний її розвиток. Адже дистанційна освіта сформувалася не відразу, а пройшла довгий та тривалий шлях, кожен етап якого відзначився особливими медіаформатами, технічними основами та формами навчання. Отож, виділимо наступні історичні етапи дистанційного навчання:

1. Перший етап – розпочався в середині XIX ст. та спирався на друковані технології. У цей період основною формою навчання була кореспондентська освіта, що передбачала друк навчальних матеріалів та їх доставку поштою. Це був перший крок до організації навчального процесу без необхідності фізичної присутності викладача/студента, що дозволило забезпечити доступ до знань тим, хто не мав можливості відвідувати традиційні навчальні заклади.

2. Другий етап – розпочався на початку XX ст. та базувався на електронних/комунікаційних технологіях для одностороннього поширення інформації. Цей період відзначався використанням таких медіа, як телебачення/радіо, відео-/аудіозаписи, а також CD-ROM. Основною формою навчання того часу стають телевізійні/радіоуніверситети, котрі у той час відкрили нові можливості для масового навчання. Така модель дозволяла студентам/здобувачам освіти у зручний для них час одержувати знання через трансляції лекцій та освітніх програм.

3. Третій етап – з'явився наприкінці XX ст. і ґрунтувався на двосторонніх інтерактивних комунікаційних/електронних технологіях. У цей період основними медіа стають комп'ютерні мережі, комп'ютерні мультимедіа та двостороннє телебачення. Головними формами освіти стають віртуальні

університети та мережеві коледжі, що дозволяло створювати інтерактивний навчальний простір з доступом до великої кількості інформаційних ресурсів.

Що ж стосується України, то в нашій країні розвиток дистанційного навчання припадає на початок XXI ст., коли система освіти почала активно інтегрувати сучасні технології для покращення доступності/ефективності навчального процесу. Початком даного процесу можна вважати 2002 рік, коли Міністерство освіти і науки України (надалі – МОН України) ініціювало експеримент з впровадження дистанційного навчання, що стало надзвичайно важливим етапом у перетворенні освітнього середовища держави, відкривши нові можливості як для навчальних закладів, так українського суспільства загалом.

Однією з важливих подій стало ухвалення першої програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки, затвердженої Урядом України в вересні 2003 року. Для реалізації цієї програми було розроблено/затверджено перше нормативне положення про дистанційне навчання, яке стало основою для розвитку нових форм освітньої діяльності. З розвитком технологій постала необхідність оновлення нормативної бази, що і було здійснено у 2013 році, коли було створено нове положення про дистанційне навчання [6]. Зазначимо, що дане Положення на підставі Наказу МОН України від 18.03.2024 № 345 втратило чинність [7].

Подальший розвиток дистанційного навчання в Україні, як зауважують Панько Д. та Дем'янюк А., «був пришвидшений через глобальні виклики, такі як пандемія COVID-19, яка змусила всі заклади вищої освіти швидко адаптуватися до нових реалій. Протягом 2020 року більшість університетів повністю перейшли на дистанційний формат навчання, що дало змогу зберегти безперервність освітнього процесу. Цей період також сприяв удосконаленню технічної інфраструктури закладів освіти, підвищенню цифрової грамотності викладачів і студентів та активному пошуку нових підходів до організації навчання» [8].

Дослідження видання «Українська правда» показало, що у «розпал COVID-19 карантин запровадили у 192 країнах світу. Понад 1,5 млрд учнів (91,4%) перейшли на дистанційне навчання. Хоча навіть у розвинених країнах лише у 53% педагогів був досвід викладання онлайн» [9].

Таким чином, дистанційне навчання в Україні розвивалося поступово, пройшовши вже декілька етапів, що зумовлено пандемією коронавірусу, а тепер і воєнним станом, що був введений 24 лютого 2022 року й триває досі. Кожен з етапів характеризується появою нових технологій/підходів до організації освітнього процесу. Поява дистанційного навчання в Україні стала важливим кроком у трансформації національного освітнього простору, відкриваючи нові можливості для навчальних закладів та суспільства загалом. У наступні роки були ухвалені програми та нормативні документи, що заклали основи для впровадження нових форм навчання. Отож, дистанційне навчання в Україні пройшло шлях від експерименту до основного елемента освітнього процесу, що активно інтегрується у сучасну систему освіти.

1.3. Правове регулювання дистанційної освіти: міжнародний та національний досвід

Як будь-який процес, дистанційна освіта не може бути успішною без її належного правового врегулювання на законодавчому рівні. Так, за роки незалежності України було прийнято ряд важливих законодавчих актів, які відіграли свою роль у той чи інший період становлення дистанційної освіти. Сюди належать:

- Державна національна політика «Освіта» (Україна XXI століття);
- Закон України «Про Національну програму інформатизації»;
- Указ Президента України «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні»;

- Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (про яку вже неодноразово згадувалося у роботі);
- Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти;
- Закон України «Про вищу освіту» та інші.

Особливу увагу хочеться звернути на Закон України «Про вищу освіту», який серед основних форм здобуття вищої освіти вказує й на дистанційну та дає її тлумачення: «це індивідуалізований процес здобуття освіти, що відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу в спеціалізованому середовищі, що функціонує на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [10].

Також слід звернутися до Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, у якому зазначається, що дистанційне навчання є організацією «освітнього процесу (за дистанційною формою здобуття освіти або шляхом використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти) в умовах віддаленості один від одного його учасників та їх як правило опосередкованої взаємодії в освітньому середовищі, яке функціонує на базі сучасних освітніх, інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій» [11].

Що ж стосується дистанційної освіти у світі, то там її можна отримати у наступних навчальних закладах:

- Манчестерський університет, а саме в інституті соціальних досліджень Великобританії (заснований у 2008 році);
- Університет Флориди – відкритий дослідницький університет, розташованому у Гейнсвіллі, штат Флорида, США (заснований у 1853 році);
- Університетський коледж Лондона (заснований в 1826 році), та є провідним державним дослідницьким закладом у всьому світі;
- Бостонський університет – приватний дослідницький університет, з двома кампусами (заснований у 1839 році) [12].

З цього приводу Фурманенко І.Р. звертає увагу на те, що «за результатами опублікованих даних зі звіту Філа Хілла про аналіз ринку управління навчанням у закладах вищої освіти США та Канади спостерігається домінування чотирьох платформ для дистанційного навчання (Canvas, Blackboard, Brightspace і Moodle), яка становить 80–95% від загальної частки ринку за останні роки. Незважаючи на велику кількість комерційних платформ, багато з них залишаються доступними для всіх користувачів (Moodle, Sakai, Canvas)» [13].

Таким чином, реагуючи на виклики часу та потреби освітнього середовища, правове регулювання дистанційної освіти в Україні поступово удосконалюється, проте й надалі перебуває в процесі формування. У розвинених країнах існують усталені законодавчі рамки, котрі чітко визначають вимоги до якості, організації/доступності дистанційного навчання. А це свідчить про те, що слід працювати над подальшою гармонізацією українського законодавства із міжнародними стандартами.

Висновки до розділу 1

Дослідивши дане питання, дійшли висновку, що дистанційне навчання виступає гнучким та сучасним підходом до освіти, котрий здатен забезпечити доступність знань, індивідуалізацію процесу навчання та ефективне використання новітніх технологій. Завдяки використанню сучасних комунікаційних засобів та електронних ресурсів, здобувачі освіти можуть отримувати матеріали в зручний для них час, без обмежень за географією. Це сприяє підвищенню мотивації до навчання, розвитку самостійності/самовдосконалення. Застосування інтерактивних технологій та можливість поєднувати навчання з професійною діяльністю робить дистанційну освіту актуальним і ефективним вибором для здобуття вищої освіти. Поруч із тим, для забезпечення високої якості навчання важливо, щоб навчальні матеріали були

актуальними, інтегрованими з новітніми технологіями і відповідали потребам здобувачів освіти.

Дистанційне навчання в Україні розвивалося поступово, пройшовши вже декілька етапів, що зумовлено пандемією коронавірусу, а тепер і воєнним станом, що був введений 24 лютого 2022 року й триває досі. Кожен з етапів характеризується появою нових технологій/підходів до організації освітнього процесу. Поява дистанційного навчання в Україні стала важливим кроком у трансформації національного освітнього простору, відкриваючи нові можливості для навчальних закладів та суспільства загалом. У наступні роки були ухвалені програми та нормативні документи, що заклали основи для впровадження нових форм навчання. Отож, дистанційне навчання в Україні пройшло шлях від експерименту до основного елемента освітнього процесу, що активно інтегрується у сучасну систему освіти.

Реагуючи на виклики часу та потреби освітнього середовища, правове регулювання дистанційної освіти в Україні поступово удосконалюється, проте й надалі перебуває в процесі формування. У розвинених країнах існують усталені законодавчі рамки, котрі чітко визначають вимоги до якості, організації/доступності дистанційного навчання. А це свідчить про те, що слід працювати над подальшою гармонізацією українського законодавства із міжнародними стандартами.

РОЗДІЛ 2. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

2.1. Повноваження органів виконавчої влади у сфері освіти

Для того, аби освіта/навчання були якісними, у тому числі й дистанційна, сучасна система управління освітою має гарантувати кожному здобувачу освіти:

- дотримання освітнього законодавства;
- підтримка творчої ініціативи педагогів/науковців;
- забезпечення рівного доступу до освіти для всіх громадян;
- збереження автономії освітніх/наукових установ;
- відповідність освітніх програм державним стандартам за рівнем та змістом;
- створення умов для індивідуального розвитку кожної особистості як у професійному, так й загальнокультурному вимірах.

Окрім того, управління освітою має сприяти розвитку інтелектуального потенціалу, формуванню ринку освітніх послуг та ефективному функціонуванню освітньої системи в умовах ринкової економіки.

Звернемо увагу, що чинне законодавство України передбачає створення системи державних органів управління/органів громадського самоврядування, що регулюється Законом України «Про вищу освіту». Так, згідно ч. 2 ст. 12 даного Закону через систему органів виконавчої влади Кабінет Міністрів України здійснює наступні повноваження у сфері освіти/науки:

- «1) забезпечує реалізацію державної політики у сфері вищої освіти;
- 2) організовує розроблення, затверджує та забезпечує виконання загальнодержавних програм розвитку сфери вищої освіти;
- 3) забезпечує розроблення і здійснення заходів щодо створення матеріально-технічної бази та інших умов, необхідних для розвитку вищої освіти;

4) видає у межах своїх повноважень нормативно-правові акти з питань вищої освіти;

5) безпосередньо або через уповноважений ним орган здійснює права засновника, передбачені цим та іншими законами України, стосовно закладів вищої освіти державної форми власності;

6) створює дієві механізми реалізації передбачених цим Законом прав закладів вищої освіти, наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників та осіб, які навчаються у закладах вищої освіти;

7) забезпечує широку участь незалежних експертів і представників громадськості, роботодавців та осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, у підготовці та прийнятті проектів нормативно-правових актів та інших рішень, що стосуються регулювання взаємодії складових системи вищої освіти та її функціонування в цілому;

8) встановлює особливі умови підготовки фахівців за пріоритетними високотехнологічними напрямками відповідно до державних цільових програм;

9) забезпечує здійснення контролю за дотриманням законодавства про вищу освіту;

10) забезпечує здійснення контролю за дотриманням встановлених цим Законом обмежень при затвердженні складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;

11) затверджує склад Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та у встановлених цим Законом випадках припиняє повноваження членів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [10].

Центральним органом виконавчої влади, що відповідає за формування та реалізацію державної політики у сферах освіти/науки є МОН України. Окрім того, на даний державний орган покладається функція формування/реалізації державної політики у сферах інтелектуальної власності, інформатизації, інноваційної діяльності, а також розвитку інформаційного суспільства та управління національними електронними інформаційними ресурсами.

Повноваження МОН України у даній сфері прописані у ст. 13 Закону України «Про вищу освіту». Основними з них слід назвати здійснення державного контролю за діяльністю навчальних закладів незалежно від підпорядкування/форми власності. У своїй роботі МОН України перш за все керується Конституцією України, чинним національним законодавством, актами Глави держави та українського уряду, а також Положенням щодо його діяльності.

Окрім того, не слід забувати про правовий режим воєнного стану, в умовах якого живе українське суспільство. Так, МОН України в цих умовах відводиться важлива роль у «міжнародному співробітництві з метою сприяння організації навчального процесу тимчасового переміщених осіб (школярів та студентів). За сприяння МОН України налагоджено зв'язки та укладено угоди про міжнародну співпрацю в сфері науки і освіти з багатьма країнами Європи а також Канадою, Америкою та Австралією» [13, с. 124].

Таким чином, органи публічної адміністрації у сфері освіти виконують провідну роль у реалізації державної освітньої/наукової політики, забезпечуючи фінансування, нормативно-правове регулювання, контроль за якістю освіти та розвиток інновацій. Насамперед, в особі українського уряду та МОН України вони гарантують додержання освітніх стандартів, створення умов для рівного доступу до освіти, а також підтримку автономії закладів освіти. Їх діяльність спрямована на ефективне функціонування освітньої системи відповідно до потреб українського суспільства в умовах воєнного стану та викликів сучасного світу.

2.2. Адміністративні процедури у сфері організації дистанційного навчання

Розгляд питання адміністративних процедур у сфері організації дистанційного навчання варто розпочати із тлумачення самого поняття «адміністративна процедура». Зазначимо, що законодавець дає офіційне

тлумачення даного поняття у Законі України «Про адміністративну процедуру». Так, у п. 5 ст. 2 даного Закону зазначено, що під нею розуміється «визначений законом порядок розгляду та вирішення справи» [14].

І тут дуже важливо звернути увагу на той факт, що адміністративна процедура, у тому числі й у сфері організації дистанційного навчання, виступає проявом європейської конвергенції. Євроінтеграційний курс, який взяла Україна, зумовлює необхідність узгодження національного законодавства із правовими стандартами Європейського Союзу (надалі – ЄС, Євросоюз). У цьому контексті адміністративна процедура виступає ключовим інструментом формування та реалізації державної політики у сфері освіти. Вона являється свідченням зближення правових систем, відображаючи тенденції європейської правової інтеграції.

Виділимо наступні важливі ознаки адміністративних процедур у сфері організації дистанційного навчання:

- 1) правове регулювання/нормативна визначеність;
- 2) стадійність та послідовність;
- 3) індивідуальний/публічний характер;
- 4) адаптивність;
- 5) інноваційність;
- 6) спрямування на забезпечення публічного інтересу;
- 7) контроль та підзвітність;
- 8) різноманіття учасників адміністративно-правових відносин.

Наковці звертають увагу, що «повернення університетів до роботи в умовах воєнного часу викликало неоднозначну реакцію у викладацькій та студентській спільноті, зважаючи на безпекові ризики і те, що внаслідок російського вторгнення було зруйновано критичну інфраструктуру держави, включно з університетами в різних регіонах України. У цьому контексті було проведено низку досліджень щодо готовності університетської спільноти повернутися до роботи та навчання в умовах воєнного стану» [15, с. 81].

Тому вбачається за доцільне розглянути основні аспекти адміністративної діяльності у сфері освіти, зокрема, й дистанційного навчання, що зумовлено умовами післяпандемії та воєнним станом, слід віднести: розробку рекомендацій стосовно оптимальних політик/стратегій, котрі допоможуть забезпечити ефективність й стабільність функціонування закладів освіти в умовах невизначеності. Російська агресія спровокувала безліч викликів та нових завдань для системи освіти та її управління. Коротко охарактеризуємо їх:

1. Організація дистанційного навчання/дистанційної освіти. Беручи до уваги важкі умови сьогодення українських здобувачів освіти та вчителів/викладачів, суб'єкти публічної адміністрації мають активно працювати над удосконаленням системи дистанційної освіти/навчання, що передбачає підготовку освітянської спільноти до роботи в умовах онлайн-середовища. Також це потребує забезпечення технічної інфраструктури та розробки ефективних педагогічних підходів.

2. Психологічна підтримка та безпека, що є дуже важливо для навчання/роботи в умовах, коли навчання може тривати під звуки сигналів тривоги. Зважаючи на це, адміністративні органи зобов'язані враховувати це і брати до уваги, таким чином, забезпечуючи психологічну підтримку як здобувачам освіти, так й собі, та створюючи доброзичливе/безпечне середовище для праці/навчання.

3. Модернізація освітніх програм, які повинні враховувати високі стандарти якості, потреби ринку праці та сучасні тенденції.

4. Фінансування, що включає в себе забезпечення стабільного фінансування галузі освіти в умовах російської агресії економічної нестабільності, що вимагає особливої уваги та ефективного управління ресурсами для підтримки якісної освіти.

5. Міжнародна співпраця, яка набуває особливого значення у контексті нинішньої геополітичної ситуації та триваючої російської агресії, що допоможе модернізувати систему освіти в Україні. Взаємодія з міжнародними партнерами

відкриє нові перспективи для впровадження сучасних підходів до дистанційного навчання.

Таким чином, адміністративні рішення/процедури та стратегічні підходи у сфері освіти, зокрема й дистанційної, мають бути орієнтовані на адаптацію до нових реалій, зумовлених як наслідками пандемії коронавірусної інфекції, так і складною геополітичною ситуацією через російське вторгнення, яке відбулося 24 лютого 2022 року. Зусилля управлінських структур повинні бути зосереджені на зміцненні стабільності освітньої системи, підвищенні її гнучкості та здатності до інноваційного розвитку. Саме така цілеспрямована політика сприятиме ефективному реагуванню на виклики сучасності та сталому функціонуванню освіти України, у тому числі й дистанційної.

2.3. Ліцензування, акредитація та контроль за дистанційною освітою

Дане питання передбачає розкриття основного механізму забезпечення якості дистанційної освіти в Україні шляхом здійснення нормативно-правових процедур, що спрямовуються на додержання стандартів, прозорості та підзвітності закладів освіти.

Обов'язковою умовою для здійснення освітньої діяльності є ліцензування. Воно полягає у тому, щоб закладу освіти надати дозвіл на реалізацію конкретної освітньої програми. Що ж стосується дистанційного навчання, то дуже важливо, щоб наявна матеріально-технічна база відповідала вимогам, щоб були наявні цифрові платформи, було відповідне кадрове забезпечення, система управління навчанням (LMS), а також дотримувалися вимоги стосовно безперервного доступу здобувачів освіти до електронних освітніх ресурсів. Зазначимо, що в нашій державі процедура ліцензування здійснюється відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності [16].

Відповідно до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, акредитація – це «оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією

програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти, що здійснюється за визначеними цим Положенням критеріями» [17]. Проводиться акредитація Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (скорочено – НАЗЯВО).

Що ж стосується акредитації в дистанційній формі, то вона вимагає відповідних доказів ефективності онлайн-компоненту навчального процесу, а саме:

- доступ до навчальних матеріалів у цифровому форматі на відповідних платформах;
- наявність розроблених якісних електронних курсів освітніх компонент;
- наявність інтерактивних методів навчання;
- ефективний зворотній зв'язок між здобувачем освіти та викладачем,
- цифрові інструменти для проведення поточного/підсумкового оцінювання знань здобувачів освіти.

Згідно стандартів ESG (Європейські стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти), Україна малими кроками інтегрує європейські підходи до акредитації, зокрема, й у сфері дистанційної освіти.

Стосовно контролю за реалізацією дистанційного навчання у закладах освіти, то він здійснюється, насамперед, зі сторони суб'єктів публічної адміністрації, зокрема, Кабінету Міністрів України, МОН України, а також НАЗЯВО. Та, першочергово, такий контроль має здійснюватися внутрішніми структурами закладу освіти, а саме внутрішньою системою забезпечення якості освіти. Форми контролю включають:

- планові/позапланові перевірки;
- моніторинг виконання ліцензійних умов;
- опитування здобувачів освіти,
- звітність закладу освіти;
- зовнішнє рецензування освітніх програм.

Через виклики, спричинені пандемією COVID-19 та російською неоголошеною війною, на перший план виходять адаптивність та гнучкість контрольних процедур, що враховують специфіку дистанційного навчання.

Таким чином, ліцензування, акредитація та контроль за дистанційною освітою формують єдиний комплексний механізм регуляторного нагляду за її якістю, що забезпечує її законність, відповідність державним стандартам та довіру зі сторони українського суспільства. Хоча нормативно-правова база ще потребує удосконалення, Україна впевнено рухається в напрямку європейських стандартів в оцінюванні та забезпеченні якості освіти.

Висновки до розділу 2

Органи публічної адміністрації у сфері освіти виконують провідну роль у реалізації державної освітньої/наукової політики, забезпечуючи фінансування, нормативно-правове регулювання, контроль за якістю освіти та розвиток інновацій. Насамперед, в особі українського уряду та МОН України вони гарантують дотримання освітніх стандартів, створення умов для рівного доступу до освіти, а також підтримку автономії закладів освіти. Їх діяльність спрямована на ефективне функціонування освітньої системи відповідно до потреб українського суспільства в умовах воєнного стану та викликів сучасного світу.

Адміністративні рішення/процедури та стратегічні підходи у сфері освіти, зокрема й дистанційної, мають бути орієнтовані на адаптацію до нових реалій, зумовлених як наслідками пандемії коронавірусної інфекції, так і складною геополітичною ситуацією через російське вторгнення, яке відбулося 24 лютого 2022 року. Зусилля управлінських структур повинні бути зосереджені на зміцненні стабільності освітньої системи, підвищенні її гнучкості та здатності до інноваційного розвитку. Саме така цілеспрямована політика сприятиме ефективному реагуванню на виклики сучасності та сталому функціонуванню освіти України, у тому числі й дистанційної.

Ліцензування, акредитація та контроль за дистанційною освітою формують єдиний комплексний механізм регуляторного нагляду за її якістю, що забезпечує її законність, відповідність державним стандартам та довіру зі сторони українського суспільства. Хоча нормативно-правова база ще потребує удосконалення, Україна впевнено рухається в напрямку європейських стандартів в оцінюванні та забезпеченні якості освіти.

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Проблеми правозастосування у сфері дистанційної освіти

Не зважаючи на активний світовий розвиток дистанційної освіти, правове регулювання досліджуваного питання в Україні досі зустрічає ряд важливих проблем. На нашу думку, до них слід віднести:

По-перше, законодавче забезпечення досі залишається недосконалим. Хоч у нормативно-правових актах передбачена можливість дистанційної форми навчання, усе ж безліч питань залишаються урегульованими нечітко. Для прикладу, законодавство не завжди чітко трактує ті чи інші визначення термінів, механізмів оцінювання якості дистанційного навчання/освіти, критеріїв цифрової компетентності викладачів тощо.

По-друге, досі виникають труднощі з контролем якості такої освіти, оскільки проконтролювати практично її дуже складно. Виникає потреба у перевірці достовірності результатів дистанційного навчання, у тому числі, при ідентифікації особи, котра проходить контроль знань. Чесне оцінювання ускладнюється відсутністю уніфікованої системи онлайн-прокторингу.

По-третє, на практиці доволі часто виникає питання щодо авторського права на навчальні матеріали, що використовуються у дистанційній освіті, а також щодо захисту прав викладачів на створений ними контент. Захистити свої авторські права у змозі не кожен. Тому виникає проблема правового статусу електронних освітніх ресурсів.

По-четверте, нерівний доступ до дистанційної освіти/навчання. Остання формально повинна забезпечувати рівний доступ до навчання, а на практиці здобувачі освіти не завжди мають належні технічні можливості або володіють цифровою грамотністю. Відтак, це породжує приховану дискримінацію, що порушує законодавчі засади рівності.

По-п'яте, нормативна база відповідно до умов правового режиму воєнного стану залишається обмежено адаптованою. Війна та релокація закладів освіти породжують додаткові труднощі стосовно законності/легітимності освітнього процесу, верифікації даних здобувачів освіти, забезпечення безперервності освітньої діяльності та академічної доброчесності.

І, по-шосте, на сьогодні досі відсутні чіткі процедури для міжнародного визнання дистанційного навчання/освіти. Питання перехресного визнання дипломів, держаних в результаті дистанційного навчання, особливо зараз, у період воєнного стану, ускладнюється відсутністю механізмів у цій сфері гармонізації з нормами Євросоюзу.

Отож, правозастосування у сфері дистанційного навчання/освіти в Україні потребує оновлених підходів, цифровізації процедур та запровадження гнучких, попри те надійних механізмів контролю. Вирішення ж окреслених проблем допоможе підвищити довіру до дистанційного навчання/освіти як законної/легітимної та якісної форми здобуття знань.

3.2. Прогалини у законодавстві та шляхи їх усунення

Розглядаючи дане питання, звернемо увагу, що воно надзвичайно тісно переплітається із попереднім та є його доповненням. А тому на проблемах, які були досліджені у попередньому підрозділі роботи зупинятися вже не видається доцільним. А тому подамо у вигляді таблиці 3.1. ті прогалини, які на наш погляд, досі є у чинному національному законодавстві.

До недоліків дистанційної освіти Фурманенко І.Р. відносить відсутність «безпосереднього контакту між суб'єктами освітнього процесу, що значно звужує можливість спілкування; самодисципліна, що притаманна не кожному студентові, від якої залежить результат освіти; забезпечення технічними засобами отримання дистанційної освіти, студент не кожної країни світу може дозволити собі комп'ютер; відсутність практичних офлайн занять тощо» [13].

Таблиця 3.1. Прогалини у законодавстві та шляхи їх усунення
у дистанційній освіті (сформовано автором на основі дослідження)

№	Прогалина в законодавстві	Шляхи усунення
1	Відсутність чіткого визначення понять: «дистанційне навчання», «електронне навчання», «змішане навчання»	Уніфікувати дані терміни у Законі України «Про освіту» та спеціальних нормативних актах
2	Недостатня регламентація прав/обов'язків учасників дистанційного освітнього процесу	Внесення змін до законодавства з урахуванням прав/гарантій усіх учасників дистанційного освітнього процесу
3	Відсутність технічних нормативів для платформ дистанційного навчання	Установлення мінімальних технічних вимог/стандартів безпеки
4	Відставання від європейських освітніх стандартів	Проведення правової гармонізації з директивами Євросоюзу і рекомендаціями Bologna Process
5	Слабкий захист авторських прав та персональних даних	Уточнення законодавства про захист даних та інтелектуальну власність в онлайн-середовищі
6	Невизначеність механізмів забезпечення академічної доброчесності в онлайн-форматі	Розробка чітких правил перевірки знань та персональної відповідальності за порушення
7	Недостатньо врегульовані питання акредитації дистанційних програм	Розробка окремого положення про акредитацію освітніх програм, які реалізуються у дистанційній формі
8	Відсутність стандартів цифрової компетентності викладачів/здобувачів освіти	Створення державного стандарту цифрової компетентності для всіх рівнів освіти

Таким чином, проаналізувавши прогалини в чинному національному законодавстві стосовно дистанційної освіти, можна стверджувати, що необхідно працювати над системним оновленням нормативно-правової бази. Важливо, аби законодавець забезпечив чітке регулювання питань доступності освіти, технічної підтримки, оцінювання знань, академічної доброчесності. Усунення цих недоліків посприє підвищенню ефективності та якості дистанційного навчання в нашій державі.

3.3. Пропозиції щодо вдосконалення адміністративно-правового регулювання

Проаналізувавши чинне законодавство, розглянувши проблеми правозастосування у сфері дистанційної освіти та прогалини у законодавстві та запропонувавши шляхи їх усунення у попередніх підрозділах роботи, видається доцільним тезисно запропонувати удосконалення адміністративно-правового регулювання дистанційного навчання. Тож пропонується:

- прийняти спеціальний закон або ж внести зміни до чинного Закону України «Про освіту»;
- уніфікувати підзаконні нормативні акти, тобто розробити єдині стандарти та положення для всіх закладів освіти стосовно організації власне дистанційного навчання;
- запровадити систему акредитації електронних платформ, освітніх ресурсів;
- підвищити цифрову компетентність педагогічних працівників;
- забезпечити доступність освіти, особливо для соціально вразливих категорій учасників освітнього процесу;
- запровадження/посилення персональної відповідальності за порушення академічної доброчесності під час здобуття дистанційної освіти.

Підсумовуючи, зазначимо, що адміністративно-правове регулювання дистанційного навчання потребує й надалі ефективного комплексного підходу. Першочергово слід удосконалити нормативно-правову базу, забезпечити державні стандарти якості освітнього процесу та гарантувати доступність освіти для всіх здобувачів освіти, особливо для соціально вразливих. Такий підхід, переконані, сприятиме сталому розвитку освітньої сфери в умовах цифровізації та сучасних викликів складного українського сьогодення.

Висновки до розділу 3

Правозастосування у сфері дистанційного навчання/освіти в Україні потребує оновлених підходів, цифровізації процедур та запровадження гнучких, попри те надійних механізмів контролю. Вирішення ж окреслених проблем допоможе підвищити довіру до дистанційного навчання/освіти як законної/легітимної та якісної форми здобуття знань.

Проаналізувавши прогалини в чинному національному законодавстві стосовно дистанційної освіти, можна стверджувати, що необхідно працювати над системним оновленням нормативно-правової бази. Важливо, аби законодавець забезпечив чітке регулювання питань доступності освіти, технічної підтримки, оцінювання знань, академічної доброчесності. Усунення цих недоліків посприє підвищенню ефективності та якості дистанційного навчання в нашій державі.

Адміністративно-правове регулювання дистанційного навчання потребує й надалі ефективного комплексного підходу. Першочергово слід удосконалити нормативно-правову базу, забезпечити державні стандарти якості освітнього процесу та гарантувати доступність освіти для всіх здобувачів освіти, особливо для соціально вразливих. Такий підхід, переконані, сприятиме сталому розвитку освітньої сфери в умовах цифровізації та сучасних викликів складного українського сьогодення.

ВИСНОВКИ

Дослідивши обрану тему, дійшли висновку, що дистанційне навчання виступає гнучким та сучасним підходом до освіти, котрий здатен забезпечити доступність знань, індивідуалізацію процесу навчання та ефективне використання новітніх технологій. Завдяки використанню сучасних комунікаційних засобів та електронних ресурсів, здобувачі освіти можуть отримувати матеріали в зручний для них час, без обмежень за географією. Це сприяє підвищенню мотивації до навчання, розвитку самостійності/самовдосконалення. Застосування інтерактивних технологій та можливість поєднувати навчання з професійною діяльністю робить дистанційну освіту актуальним і ефективним вибором для здобуття вищої освіти. Поруч із тим, для забезпечення високої якості навчання важливо, щоб навчальні матеріали були актуальними, інтегрованими з новітніми технологіями і відповідали потребам здобувачів освіти.

Дистанційне навчання в Україні розвивалося поступово, пройшовши вже декілька етапів, що зумовлено пандемією коронавірусу, а тепер і воєнним станом, що був введений 24 лютого 2022 року й триває досі. Кожен з етапів характеризується появою нових технологій/підходів до організації освітнього процесу. Поява дистанційного навчання в Україні стала важливим кроком у трансформації національного освітнього простору, відкриваючи нові можливості для навчальних закладів та суспільства загалом. У наступні роки були ухвалені програми та нормативні документи, що заклали основи для впровадження нових форм навчання. Отож, дистанційне навчання в Україні пройшло шлях від експерименту до основного елемента освітнього процесу, що активно інтегрується у сучасну систему освіти.

Реагуючи на виклики часу та потреби освітнього середовища, правове регулювання дистанційної освіти в Україні поступово удосконалюється, проте й надалі перебуває в процесі формування. У розвинених країнах існують усталені законодавчі рамки, котрі чітко визначають вимоги до якості,

організації/доступності дистанційного навчання. А це свідчить про те, що слід працювати над подальшою гармонізацією українського законодавства із міжнародними стандартами.

Органи публічної адміністрації у сфері освіти виконують провідну роль у реалізації державної освітньої/наукової політики, забезпечуючи фінансування, нормативно-правове регулювання, контроль за якістю освіти та розвиток інновацій. Насамперед, в особі українського уряду та МОН України вони гарантують додержання освітніх стандартів, створення умов для рівного доступу до освіти, а також підтримку автономії закладів освіти. Їх діяльність спрямована на ефективне функціонування освітньої системи відповідно до потреб українського суспільства в умовах воєнного стану та викликів сучасного світу.

Адміністративні рішення/процедури та стратегічні підходи у сфері освіти, зокрема й дистанційної, мають бути орієнтовані на адаптацію до нових реалій, зумовлених як наслідками пандемії коронавірусної інфекції, так і складною геополітичною ситуацією через російське вторгнення, яке відбулося 24 лютого 2022 року. Зусилля управлінських структур повинні бути зосереджені на зміцненні стабільності освітньої системи, підвищенні її гнучкості та здатності до інноваційного розвитку. Саме така цілеспрямована політика сприятиме ефективному реагуванню на виклики сучасності та сталому функціонуванню освіти України, у тому числі й дистанційної.

Ліцензування, акредитація та контроль за дистанційною освітою формують єдиний комплексний механізм регуляторного нагляду за її якістю, що забезпечує її законність, відповідність державним стандартам та довіру зі сторони українського суспільства. Хоча нормативно-правова база ще потребує удосконалення, Україна впевнено рухається в напрямку європейських стандартів в оцінюванні та забезпеченні якості освіти.

Правозастосування у сфері дистанційного навчання/освіти в Україні потребує оновлених підходів, цифровізації процедур та запровадження гнучких, попри те надійних механізмів контролю. Вирішення ж окреслених проблем

допоможе підвищити довіру до дистанційного навчання/освіти як законної/легітимної та якісної форми здобуття знань.

Проаналізувавши прогалини в чинному національному законодавстві стосовно дистанційної освіти, можна стверджувати, що необхідно працювати над системним оновленням нормативно-правової бази. Важливо, аби законодавець забезпечив чітке регулювання питань доступності освіти, технічної підтримки, оцінювання знань, академічної доброчесності. Усунення цих недоліків посприє підвищенню ефективності та якості дистанційного навчання в нашій державі.

Адміністративно-правове регулювання дистанційного навчання потребує й надалі ефективного комплексного підходу. Першочергово слід удосконалити нормативно-правову базу, забезпечити державні стандарти якості освітнього процесу та гарантувати доступність освіти для всіх здобувачів освіти, особливо для соціально вразливих. Такий підхід, переконані, сприятиме сталому розвитку освітньої сфери в умовах цифровізації та сучасних викликів складного українського сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Яремчук Н.Я., Лавро О.О. Дистанційне навчання у ЗВО: можливості та перспективи. *«Молодий вчений»*. № 8 (96), серпень, 2021 р. С. 79–81. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/1856/1831> (дата звернення: 10.04.2025).
2. Хмурова В., Гращенко І. Дистанційна освіта в період пандемії COVID-19. *Вісник КНТЕУ*. 2020. № 3. С. 135–146. URL: <https://journals.knute.edu.ua/scientia-fructuosa/article/view/605/540> (дата звернення: 10.04.2025).
3. Гнатюк О.В. Дистанційне навчання: проблеми, пошуки, виклики. *Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів*. С. 16–23. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/728350/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82.pdf> (дата звернення: 10.04.2025).
4. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні: затверджено Постановою МОН України від 20 грудня 2000 р. URL: https://vnmu.edu.ua/downloads/other/konc_rov_dystan_osv.pdf (дата звернення: 10.04.2025).
5. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. Київ: Атіка, 2008. 684 с.
6. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. Наказ № 466. Міністерство освіти і науки України (25.04.2013). (втратив чинність на підставі Наказу Міністерства освіти і науки України 18.03.2024 № 345). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 12.04.2025).
7. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 25 квітня 2013 року № 466 : Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.03.2024 № 345. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0480-24#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

8. Панько Д., Дем'янюк А. Використання технологій дистанційного навчання в закладах вищої освіти. *Інноваційні процеси освітньої сфери України та країн Центральної Європи: стан, проблеми і перспективи: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Тернопіль, 4-5 грудня 2024 року). Тернопіль: ЗУНУ, 2024.

9. Онлайн-освіта вже даність: як покращити якість дистанційного навчання. Українська правда. URL: <http://life.pravda.com.ua/columns/2021/02/18/243971/#:~:text=У%20розпал%20COVID-19%20карантин,педагогів%20був%20досвід%20викладання%20онлайн>

10. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18?find=1&text=%D0%B4%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

11. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти : затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 08 вересня 2020 року № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#Text> (дата звернення: 12.04.2025).

12. Distance learning in the world. Worldsolarhub. URL: <https://worldscholarhub.com/uk/universities-with-distance-learning-in-the-world/> (дата звернення: 14.04.2025).

13. Фурманенко І.Р. Технології дистанційного навчання як драйвер міжнародної освіти. *Економіка та суспільство*. Випуск № 59. 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3438/3366> (дата звернення: 14.04.2025).

14. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2023, № 15, ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#top> (дата звернення: 14.04.2025).

15. Мельник Н.І., Ладогубець Н.В., Кокарева А.М. Адміністративно-управлінські аспекти функціонування вищої освіти України в постпандемічний період та в умовах війни. С. 73–85. URL: https://flsc.nau.edu.ua/wp-content/uploads/2024/04/VYShchA_UNIVERSYTETSKA_OSVITA_V_UMOVAKh_POSTPANDEMI_1.pdf#page=74 (дата звернення: 14.04.2025).

16. Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 365). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.04.2025).

17. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 15 травня 2024 року № 686. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1013-24#Text> (дата звернення: 14.04.2025).